

การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ
ในภาคเหนือตอนบน*
SOCIAL WELFARE PROVISION OF PUBLIC SECTOR
FOR MIGRANT WORKERS IN UPPER NORTH REGION

ศิริสุดา แสงทอง

Sirisuda Saengthong

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Termsak Thongin

สุรพล สุษะพรหม

Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: dsskpk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน และ 3) เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 1) ด้านบริการสุขภาพ 2) ด้านที่อยู่อาศัย 3) ด้านการประกันสังคม 4) ด้านการศึกษา และ 5) ด้านสังคมสงเคราะห์
2. องค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 1) มาตรการปกป้อง 2) มาตรการป้องกัน 3) มาตรการเปลี่ยนแปลง และ 4) มาตรการส่งเสริม

* Received 19 August 2021; Revised 14 March 2022; Accepted 20 March 2022

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน การนำหลักสารานีธรรม 6 มาประยุกต์ใช้ มีหลักการดำเนินการ คือ การบริการต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริการที่ดี มีการสื่อสารที่ดี ลดความขัดแย้ง เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน รักษากฎระเบียบข้อบังคับ เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ ยอมรับถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติจะมีประสิทธิภาพได้จะต้องมีความเห็นชอบร่วมกันเป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สวัสดิการสังคม, การคุ้มครองทางสังคม, แรงงานข้ามชาติ

Abstract

This research aimed to 1) study the social welfare provision of the public sector for migrant workers in the upper north region, 2) study the components of social protection in social welfare provision of public sector for migrant workers in the upper north region, and 3) apply the Buddhist principles to the social welfare provision of public sector for migrant workers in the upper north region. The research methodology was qualitative research. Data were collected from 35 key informants by in-depth-interviewing and from 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by using descriptive interpretation.

The results showed that:

1. Social welfare provision of the public sector for migrant workers in the upper north region consisted of; 1) Health Service 2) Residential 3) Social Security 4) Education and 5) Social Work.

2. The components of social protection in social welfare provision of the public sector for migrant workers in the upper north region consisted of; 1) Protective Measures 2) Preventative Measures 3) Transformative Measures and 4) Promotive Measures.

3. For the application of Buddhist principles to the social welfare provision of the public sector for migrant workers in the upper north region, the principles of Saraniyadhamma 6 was applied based on the operation principles as follows: the service must be based on good service with good communication, reduce the conflict and create unity in coexistence, regard for accuracy as the norm, respect for the rights and freedoms without discrimination, recognize the dignity of equal humanity. To effectively provide social welfare for migrant workers,

there must be a consensus as a fundamental principle that will lead to effective and targeted solutions.

Keywords: Social Welfare, Social Protection, Migrant Worker

บทนำ

ประเทศไทยนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานฝีมือระดับล่างของกลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการขนาดต่าง ๆ ในภาคส่วน อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก (กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ , 2551) และแม้ว่ารัฐไทยจะตระหนักดีถึงความต้องการแรงงานฝีมือขั้นต่ำของกลุ่มทุนธุรกิจต่าง ๆ และความสำคัญของแรงงานข้ามชาติต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ปัญหาและผลกระทบของแรงงานข้ามชาติในด้านอื่น ๆ เช่นปัญหาความมั่นคง อาชญากรรม โรคติดต่อ (Hall & Andy, 2011)

การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและมีการเรียกร้องจากองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศค่อนข้างมาก ทั้งจากแรงกดดันทั้งจากภายในและต่างประเทศในเรื่องสิทธิและการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ ในรัฐไทยตกอยู่ในสถานะยุ่งยากไม่ใช่น้อยในการกำหนดและดำเนินนโยบายแรงงานข้ามชาติ ตลอดจนการจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสมแก่แรงงานข้ามชาติเหล่านั้น รัฐไทยเองก็มีได้มองข้ามและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงจัดทำนโยบายหลายต่อหลายด้านเพื่อช่วยเหลือ ขยายสิทธิ และความเป็นธรรมให้กับแรงงานข้ามชาติที่เพิ่มมากขึ้นจากในอดีต ภาคเหนือตอนบนถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาความเป็นเมืองที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และสร้างเม็ดเงินจำนวนมากผ่านระบบเศรษฐกิจแล้วนั้น ความต้องการแรงงานเพื่อมาตอบสนองการเติบโตดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นจำนวนมากในประเทศไทย เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ที่ได้เข้ามาเป็นพื้นที่ที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาในพื้นที่ของเมืองใหญ่ศูนย์กลางการพัฒนาของภาคเหนือ ภายใต้การเติบโตและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากของภาคเหนือตอนบนนั้นพบว่าภาคเหนือตอนบนถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย อยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะแรงงานสัญชาติพม่า เพราะอาณาเขตที่อยู่ประชิดติดกับประเทศพม่าจึงทำให้หลายจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนตกอยู่ทั้งในสถานะที่เป็นพื้นที่เป้าหมายทางผ่านของแรงงาน บางพื้นที่เป็นพื้นที่อพยพ บางพื้นที่เป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ทั้งหมดมีสัญชาติไทย และไม่มีสัญชาติไทยอีกด้วย และแม้ว่าการเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติจะส่งผลให้ระบบ

เศรษฐกิจในบางส่วนของประเทศสามารถขับเคลื่อนไปได้ แต่กระนั้นแล้วแรงงานข้ามชาติ เหล่านี้บางส่วนก็เข้าไม่ถึงสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาที่กล่าวมา การศึกษาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐ ที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน จึงเป็นการศึกษาวิจัยที่สำคัญ เพื่อที่จะสามารถ พัฒนาแนวทางและนโยบาย ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อ แรงงานข้ามชาติ และทำให้ทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการและการจัดสวัสดิการสังคม ภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ ตลอดจนจะสามารถพัฒนาแนวทางในการจัดการนโยบายและ มาตรการต่าง ๆ ในเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติที่เหมาะสม ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐ ที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้าม ชาติในภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือ ตอนบน องค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงาน ข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน และหลักพุทธธรรมสารณียธรรม 6 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการและตัวแทนผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ภาคประชาสังคม กลุ่ม ศาสนา และองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 10 รูป/คน กลุ่มที่ 4 แรงงานข้ามชาติ จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 35 รูป/คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 อย่าง ประกอบด้วย

1. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 9 รูป/คน โดยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะมีดังต่อไปนี้ ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านแรงงานข้ามชาติ จำนวน 2 คน พระสงฆ์ฆาติการ จำนวน 1 รูป ประชาชนทั่วไป จำนวน 1 คน นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือด้านเนื้อหา (Content Validity Index) และให้ได้คำตอบที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ จึงดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน 5 คน โดยมีการประเมินความถูกต้องของเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำให้สมบูรณ์ก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนาจริง

การพิทักษ์สิทธิ์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยื่นขอการรับรองแบบสัมภาษณ์และจริยธรรมในการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลขใบรับรอง ว.05/2564 วันที่ให้การรับรอง 29 มกราคม 2564 - 29 มกราคม 2565 ซึ่งการวิจัยและข้อเสนอการวิจัยเอกสารในการศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับและข้อกำหนด ซึ่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ให้การรับรองในเนื้อหาและเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยได้ ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลโดยชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย มีการลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมหรือจะยุติการเข้าร่วมโครงการเมื่อไรก็ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1. วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป
2. คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการ

สัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวม แล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ผลการวิจัย

1. การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย

1.1 ด้านบริการสุขภาพ แรงงานข้ามชาติควรได้รับบริการด้านสุขภาพที่ดีสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และควรปรับปรุงพัฒนา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการบริการด้านสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรให้การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติให้มากขึ้นเพื่อที่จะทำให้แรงงานเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเข้าถึงสิทธิบริการสุขภาพที่พึงได้รับ

1.2 ด้านที่อยู่อาศัย รัฐควรมีการเพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน และรัฐและเอกชน ตลอดจนนายจ้าง ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน โดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง นอกจากนี้รัฐควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทางเสียง กลิ่น ฝุ่น คิวบิก

1.3 ด้านการประกันสังคม ควรปรับปรุงระบบการให้บริการแก่ผู้ประกันตน และการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และควรมีช่องทางเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคมแรงงานข้ามชาติ และควรมีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ควรลดขั้นตอนปฏิบัติในการใช้สิทธิในกองทุนประกันสังคม และควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน และเน้นบริการที่อำนวยความสะดวกแก่แรงงานข้ามชาติ และนอกจากนี้ควรเพิ่มการเข้าถึงสิทธิบางประเภทของแรงงานข้ามชาติในด้านอื่น ๆ เช่น การรับบำนาญของแรงงานที่เกษียณอายุ หรือแรงงานต่างด้าวทุพพลภาพ เป็นต้น

1.4 ด้านการศึกษา ควรมีกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของประเทศ ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุคลากรแรงงานข้ามชาติ และกำหนดมาตรการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุคลากรแรงงานข้ามชาติ นอกจากนี้ควรมีการจัดให้มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในการตัดสินใจเชิงนโยบายและบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านสังคมสงเคราะห์ ควรมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติได้ และควรมีระบบบริการสังคมสงเคราะห์ที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้รวดเร็ว สะดวก และหลากหลายช่องทางการเข้าถึง นอกจากนี้ควรส่งเสริมบริการสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ และกิจกรรมการส่งเสริมความรู้สึกในคุณค่าของชีวิตและความสุขในชีวิต

2. องค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย

2.1 มาตรการปกป้อง ภาครัฐควรมีนโยบายความช่วยเหลือด้านกฎหมาย มีการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ และมีการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแรงงานข้ามชาติด้านกฎหมายเมื่อแรงงานเหล่านั้นประสบปัญหาต่าง ๆ

2.2 มาตรการป้องกัน ควรมีการจัดนโยบายการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องกฎหมาย และมีมาตรการนำเข้าแรงงานระหว่างประเทศตามข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ (MOU) ก็สามารถช่วยป้องกันในเรื่องการลักลอบเข้าเมืองมาทำงานอย่างผิดกฎหมาย นอกจากนี้ภาครัฐมีการร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติโดยการดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงาน

2.3 มาตรการเปลี่ยนแปลง ภาครัฐควรมีการบูรณาการระบบการนำเข้าแรงงานต่างชาติให้เป็นหนึ่งเดียว และควรลดขั้นตอนของการลงทะเบียนแรงงานต่างชาติให้สะดวกและง่ายตายยิ่งขึ้น อีกทั้งควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ การประชาสัมพันธ์ เรื่องสิทธิแรงงานและการคุ้มครองสิทธิ

2.4 มาตรการส่งเสริม ภาครัฐควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการแรงงานข้ามชาติและสิทธิต่าง ๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงได้รับ และควรมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทางและภาษา และควรมีการกำหนดนโยบายและจัดการแรงงานต่างด้าวควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อีกทั้งควรมีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นายจ้าง และลูกจ้าง ตามบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายที่มีอยู่มีการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน การนำหลักสารานีธรรม 6 มาประยุกต์ใช้ มีหลักการดำเนินการ คือ

3.1 เมตตาทายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริการที่ดี หน่วยงานที่จัดบริการต้องช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อแรงงานข้ามชาติความเต็มใจตามหลักมนุษยธรรม ไม่รังเกียจ ถูกถูก หรือกระทำหน้าที่ด้วยความมีอคติ ควรจัดสวัสดิการสังคมที่มีการบริการที่เป็นมิตร โดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติมีการแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเมตตา

3.2 เมตตาวจีกรรม (การสื่อสารที่ดีต่อกัน) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องมีการสื่อสารที่ดีต่อแรงงานข้ามชาติ ในแง่ของการให้บริการนั้น หน่วยงานที่จัดบริการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาดีมี อธิบายไม่ตรีตี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดเพื่อสร้างสรรค์การปฏิบัติงานร่วมกัน ใช้วาทศิลป์ในการ พุดคุยกับแรงงานข้ามชาติให้เกิดความสามัคคี ลดความขัดแย้ง และเพื่อให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน

3.3 เมตตามโนกรรม (การปรารถนาดีต่อกัน) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องมีการบริหารงานด้วยการเอาใจใส่ดูแล ทุกข์สุขของแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างดี มีจิตบริการที่ดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่เบียดเบียนรังแกแรงงานข้ามชาติ ทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องมีความเสียสละต่อผู้อื่น เป็นแบบอย่างมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น

3.4 สาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องมีบริการและจัดสรรสวัสดิการด้วยความเสียสละ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้ให้บริการ และผู้ช่วยเหลือ แก่แรงงานข้ามชาติ ต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรมตามหลักนโยบาย มาตรการ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความถูกต้องเป็นบรรทัดฐาน มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3.5 สีสสามัญญตา (การรักษากฎระเบียบข้อบังคับร่วมกัน) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องมีการรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ เจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมก็ควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิด และวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความ ประพฤติสุจริตดีงาม มีแบบแผนการดำเนินงาน เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ในส่วนของแรงงานข้ามชาติเองก็ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เคารพต่อกฎหมาย มีระเบียบวินัย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้ตามระเบียบแบบแผน ตามบรรทัดฐานของสังคมไทยร่วมกันได้ อย่างปรองดอง ไม่แบ่งแยก

3.6 ทิฏฐิสามัญญตา (การเคารพรับฟังความเห็นผู้อื่น) ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องมีให้เคารพและยอมรับฟังความเห็นคนอื่น โดยเฉพาะความเห็นที่แตกต่างจากตนเอง และฟังแบบให้เกียรติ ยอมรับถึง ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันจะทำให้เกิดการรับฟังความเห็นคนอื่นได้ดี ความเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การจัดสวัสดิการสังคม ภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติจะมีประสิทธิภาพได้จะต้องมีความเห็นชอบร่วมกัน การรับฟังซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่าย ทั้งแรงงานข้ามชาติและภาครัฐ ตลอดจนผู้จัดสวัสดิการสังคม ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน

ด้านบริการสุขภาพ แรงงานข้ามชาติควรได้รับบริการด้านสุขภาพที่ดี สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และควรปรับปรุงพัฒนา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการบริการด้านสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรให้การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติให้มากขึ้น เพื่อที่จะทำให้แรงงานเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเข้าถึงสิทธิบริการสุขภาพที่พึงได้รับ ซึ่ง จิรัชยา เงินวัก และคณะ ได้อธิบายไว้ว่าองค์ประกอบของสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง ๆ แบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมี รายได้ ความมั่นคงทางสังคม บริการทางสังคม นันทนาการ และกระบวนการยุติธรรม นั้นต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการบริการของระดับรัฐและเอกชนซึ่งต้องลงลึกไปถึงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ให้มีประสิทธิภาพ (จิรัชยา เงินวัก และคณะ, 2558)

ด้านที่อยู่อาศัย รัฐควรมีการเพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐานรัฐและเอกชน ตลอดจนนายจ้าง ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง นอกจากนี้รัฐควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทางเสียง กลิ่น ฝุ่น คิวบิกซ์ ความเป็นอยู่ที่ไม่ปลอดภัยของแรงงานข้ามชาติ ซึ่ง ชัชวรัณย์ ธรรมบุษดี ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงงานพม่าในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ในปัจจุบันนั้นเป็นปรากฏการณ์การขยายตัวของกลุ่ม “แรงงานเสี่ยง” (Precariat) อันมีลักษณะแตกต่างจากชนชั้นกรรมมาชีพ แรงงานเสี่ยงคือกลุ่มแรงงานที่ถูกถ่ายโอนความเสี่ยงจากชนชั้นนายทุน และถูกวางเงื่อนไขให้การต่อสู้เพื่อประโยชน์ทางชนชั้นเป็นไปได้อย่างยากลำบาก ไม่ว่าจะเป็นความลำบากในการอยู่อาศัย ความลำบากในงาน และความลำบากในการดำรงชีพ (ชัชวรัณย์ ธรรมบุษดี, 2555)

ด้านการประกันสังคม ควรปรับปรุงระบบการให้บริการแก่ผู้ประกันตนและการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และควรมีช่องทางเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคมแรงงานข้ามชาติ และควรมีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ควรลดขั้นตอนปฏิบัติในการใช้สิทธิในกองทุนประกันสังคม และควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน และเน้นบริการที่อำนวยความสะดวกแก่แรงงานข้ามชาติ และนอกจากนี้ ควรเพิ่มการเข้าถึงสิทธิบางประเภทของแรงงานข้ามชาติในด้านอื่น ๆ เช่น การรับบำนาญของแรงงานที่เกษียณอายุ หรือแรงงานข้ามชาติที่ทุพพลภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับ เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และพัชรินทร์ เทพนำชัย ได้ศึกษาวิจัย แรงงานข้ามชาติในฐานะพลเมืองทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคของการเข้าถึงสวัสดิการสังคมในพื้นที่แม่สอด พบว่า เพราะความยุ่งยากของการจดทะเบียนตามกฎหมายของแรงงานส่งผลให้แรงงานข้ามชาติส่วนมากเลือกไม่เข้าสู่การจดทะเบียนตามกฎหมายกับรัฐ และทำให้พวกเขาเข้าไม่ถึงการให้บริการของประเทศไทย และด้วยแนวคิดของการจัดสวัสดิการของประเทศไทยมีขั้นตอนความยุ่งยาก อีกทั้งยังผูกโยงอยู่กับการที่แรงงานต้องมี

นายจ้าง ส่งผลให้เมื่อแรงงานที่ต่อให้เข้าเมืองแบบถูกกฎหมายเปลี่ยนแปลงนายจ้างแล้ว พวกเขาจะหลุดจากสถานะที่ถูกกฎหมายซึ่งเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้ (แก่งกิจ กิติเรียงลาภ และพัชรินทร์ เทพหน้าชัย, 2561) และ วนสนันท์ ปินคำ อธิบายไว้ว่าการละเมิดสิทธิแรงงานยังคงมีอยู่ เช่น เรื่องค่าตอบแทน เรื่องสวัสดิการ แรงงานข้ามชาติบางส่วนทำงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก เช่น คนรับใช้ในบ้าน ทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน และไม่มีค่าล่วงเวลาและสวัสดิการใด ๆ สถานที่ทำงานบางแห่งมีการทำงานที่เสี่ยงการเกิดโรค โดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกันให้แรงงาน เช่น แรงงานก่อสร้าง และแม่บ้านทำความสะอาด โรงพยาบาล (วนสนันท์ ปินคำ, 2558) อีกทั้งการจัดสรรที่อยู่ให้กับแรงงานเหล่านั้นยังไม่ปลอดภัย ไม่มีที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน พบข้อเสนอแนะในการวิจัยระดับนโยบายว่า รัฐและเอกชน ตลอดจนนายจ้าง ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีน้ำสะอาดให้บริโภค การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน

ด้านการศึกษา ควรมีกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของประเทศ ในการจัดการศึกษาสำหรับ ผู้ไม่มีทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ และกำหนดมาตรการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ เพราะแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ที่อพยพมาจากรัฐฉาน ประเทศพม่า ส่วนใหญ่ทำงานประเภทที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงการศึกษาที่ดี ส่วนใหญ่มาทำงานในกิจการต่าง ๆ เช่น งานก่อสร้าง งานขนสินค้า งานรับใช้ในบ้าน งานทำความสะอาด ชีวิตความเป็นอยู่ไม่ดีนัก นอกจากนี้ คณาภิรักษ์ เจริญศิริ กล่าวไว้ว่า ควรมีการจัดให้มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในการตัดสินใจเชิงนโยบายและบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน (คณาภิรักษ์ เจริญศิริ, 2548)

ด้านสังคมสงเคราะห์ ควรมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติได้ ควรมีระบบบริการสังคมสงเคราะห์ที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้รวดเร็ว สะดวก และหลากหลาย ช่องทางการเข้าถึง นอกจากนี้ควรส่งเสริมบริการสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ และกิจกรรมการส่งเสริมความรู้สึกในคุณค่าของชีวิตและความสุขในชีวิต จอมขวัญ ขวัญยืน แสดงความคิดเห็น แรงงานข้ามชาติควรมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติได้ และควรมีระบบบริการสังคมสงเคราะห์ที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้รวดเร็ว สะดวก ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญมาจากความไม่พร้อมของภาครัฐ ทั้งในเรื่องของนโยบายที่มีความผันผวนส่งในแต่ละสมัย ส่งผลต่อการนำแรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบการจดทะเบียน และความไม่พร้อมของทรัพยากรและบุคลากรในพื้นที่ ประกอบกับปัญหาในเรื่องทัศนคติในเชิงลบที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ ทำให้การบริการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเนื่องจากความไม่พร้อมของภาครัฐ นายจ้าง

จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการให้สวัสดิการพื้นฐานแก่แรงงานข้ามชาติ (จอมขวัญ ขวัญยืน, 2559)

2. องค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน

มาตรการปกป้อง ภาครัฐควรมีนโยบายความช่วยเหลือด้านกฎหมาย มีการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ และมีการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแรงงานข้ามชาติด้านกฎหมายเมื่อแรงงานเหล่านั้นประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งพบว่าแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีวันหยุดและบางแห่งมีสวัสดิการให้ แต่แรงงานต่างด้าวที่ทำงานก่อสร้างจะไม่มีวันหยุดและทำงานที่เสี่ยงอันตราย คณารักษ์ เจริญศิริ กล่าวว่าแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในสถานประกอบการขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ไม่มีวันหยุดและไม่ได้รับสวัสดิการใด ๆ พบว่าอุปสรรคที่ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการตามสิทธิแรงงาน พบว่า เกิดจากบุคคล 3 ฝ่าย 1) กลไกของรัฐ 2) นายจ้าง และ 3) ตัวแรงงาน โดยรัฐควรมีนโยบายความช่วยเหลือด้านกฎหมาย มีการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ (คณารักษ์ เจริญศิริ, 2548)

มาตรการป้องกัน ควรมีการจัดนโยบายการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องกฎหมาย และมีมาตรการนำเข้าแรงงานระหว่างประเทศตามข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ (MOU) ก็สามารถช่วยป้องกันในเรื่องการลักลอบเข้าเมืองมาทำงานอย่างผิดกฎหมาย นอกจากนี้ภาครัฐมีการร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติโดยการดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงาน สนิท สัตโยภาส อธิบายว่าในด้านการปรับตัวของแรงงานข้ามชาตินั้น มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมไทยและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสู่การสร้าง ความมั่นคงของประเทศ โดยแรงงานข้ามชาติมีการปรับตัวมีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคม (สนิท สัตโยภาส, 2559) ดังนั้น รัฐต้องมีการจัดนโยบายการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่ครอบคลุม ชัดเจนและดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องกฎหมายเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคม

มาตรการเปลี่ยนแปลง ภาครัฐควรมีการบูรณาการระบบการนำเข้าแรงงานต่างชาติให้เป็นหนึ่งเดียว และควรลดขั้นตอนของการลงทะเบียนแรงงานต่างชาติให้สะดวกและง่ายดายยิ่งขึ้น อีกทั้งควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ การประชาสัมพันธ์ เรื่องสิทธิแรงงาน และการคุ้มครองสิทธิ กัญยปริญ ทองสามสี และคณะ กล่าวว่าแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองถูกกฎหมายส่วนใหญ่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานของไทย แต่จากการสัมภาษณ์แรงงานข้ามชาติและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิ่งที่ควรจะเป็นมาตรการเปลี่ยนแปลง พบว่า แรงงานข้ามชาติบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงตามสิทธิกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนได้ และพบว่าบางส่วนมีปัญหาในการใช้บริการ การเข้าถึงบริการมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน

ในมาตรการการเปลี่ยนแปลงนี้จึงมีข้อเสนอแนะจากหลายภาคฝ่ายให้ภาครัฐควรมีการบูรณาการระบบการนำเข้าแรงงานต่างชาติให้เป็นหนึ่งเดียว และควรลดขั้นตอนของการลงทะเบียนแรงงานต่างชาติให้สะดวกและง่ายดายยิ่งขึ้น (กันยปรีณ ทองสามสี และคณะ, 2563)

มาตรการส่งเสริม ภาครัฐควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการแรงงานข้ามชาติ และสิทธิต่าง ๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงได้ รับอภัยทั้งควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ การประชาสัมพันธ์ เรื่องสิทธิแรงงานและการคุ้มครองสิทธิ และควรมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทางและภาษา และควรมีการกำหนดนโยบายและจัดการแรงงานต่างด้าวควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อีกทั้งควรมีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นายจ้าง และลูกจ้าง ตามบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายที่มีอยู่มีการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน

ในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบนต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริการที่ดี หน่วยงานที่จัดบริการต้องช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อแรงงานข้ามชาติ ความเต็มใจตามหลักมนุษยธรรม ไม่รังเกียจ ดูถูก หรือกระทำหน้าที่ด้วยความมีอคติ ควรจัดสวัสดิการสังคมที่มีการบริการที่เป็นมิตร ซึ่งสมเกียรติ สำลีพันธ์ และคณะ ได้กล่าวไว้ว่าการนำหลักสราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความปรองดอง ในการทำงาน และลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ทำให้องค์กรเกิดสันติสุขจะให้อภัยกัน แนวทางการประยุกต์หลักสราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งและส่งเสริมให้เกิดการบริการที่เป็นมิตร โดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติมีการแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเมตตา (สมเกียรติ สำลีพันธ์ และคณะ, 2559) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธรรมบุญ มณีเกิด และคณะ การประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรม 6 นั้นสามารถนำมาใช้จัดการปัญหาความขัดแย้ง และทำให้เกิดความรักความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในองค์กรหรือในสังคมได้ การใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่สำคัญที่สุดคือ ควรมีความสามัคคีปรองดองกัน หากมีความคิดเห็นขัดแย้งกันก็ควรใช้เหตุผลไม่ใช้อารมณ์และยึดมั่นในความคิดของตนเองมากเกินไป หลักเมตตาจริกรรมในแง่ของการให้บริการนั้น หน่วยงานที่จัดบริการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พูดจาดีมีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดเพื่อสร้างสรรค์การปฏิบัติงานร่วมกัน ใช้วาทศิลป์ในการพูดคุยกับแรงงานข้ามชาติให้เกิดความสามัคคี ลดความขัดแย้ง (ธรรมบุญ มณีเกิด และคณะ, 2563) และผลการศึกษาของ บารมี หงส์วณิชย์กุล ได้ศึกษาเกี่ยวกับสันติวัฒนธรรมเชิงพุทธของกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวไว้ว่าเพื่อให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน แม้กระทั่งกลุ่มที่เป็นปัญหาของสังคม อย่างกลุ่มแรงงานข้ามชาติ แรงงานต่างด้าว กลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อนำหลักธรรมสราณียธรรม 6 ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต ก็พบว่ากลุ่มคนที่เป็นปัญหาเหล่านี้มี

คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหา และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างสันติสุขขึ้น ซึ่งหลักธรรมสาราณียธรรม 6 นี้เองที่สอนให้คนในสังคมสร้างความรักความผูกพันความมีเมตตากรุณา ความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งคุณธรรมดังกล่าวถือเป็นหลักการพื้นฐานของการสร้างสันติวัฒนธรรมเมตตาตามโนกรรม (การปรารถนาดีต่อกัน) (บารมี หงส์วณิชย์กุล, 2560) การบริหารงานด้วยการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างดี มีจิตบริการที่ดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญฐา แยมสรवल พบว่าการประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองเป็นพุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความเห็นอก เห็นใจซึ่งกันและกัน การนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความปรองดอง ในการทำงาน และลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ทำให้องค์กรเกิดสันติสุขจะให้อภัยกัน (ญฐา แยมสรवल, 2559) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เบียดเบียนรังแกแรงงานข้ามชาติ ทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องมีความเสียสละต่อผู้อื่น เป็นแบบอย่างมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น หลักสาราณโภคี (การแบ่งปันกัน) จัดสรรสวัสดิการด้วยความเสียสละ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้ให้บริการ และผู้ช่วยเหลือ แก่แรงงานข้ามชาติ ต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรมตามหลักนโยบาย มาตรการ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความถูกต้องเป็นบรรทัดฐาน มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สีสสามัญญาตา ต้องมีการรักษาฐานะเทียบข้อบังคับ เจ้าหน้าที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมก็ควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิดและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความประพฤตีสัจจริตดี ทิฏฐิสามัญญาตา (การเคารพรับฟังความเห็นผู้อื่น)ต้องมีให้เคารพและยอมรับฟังความเห็นคนอื่น โดยเฉพาะความเห็นที่แตกต่างจากตนเอง และฟังแบบให้เกียรติ ยอมรับถึงศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันจะทำให้เกิดการรับฟังความเห็นคนอื่นได้ดี

องค์ความรู้ใหม่

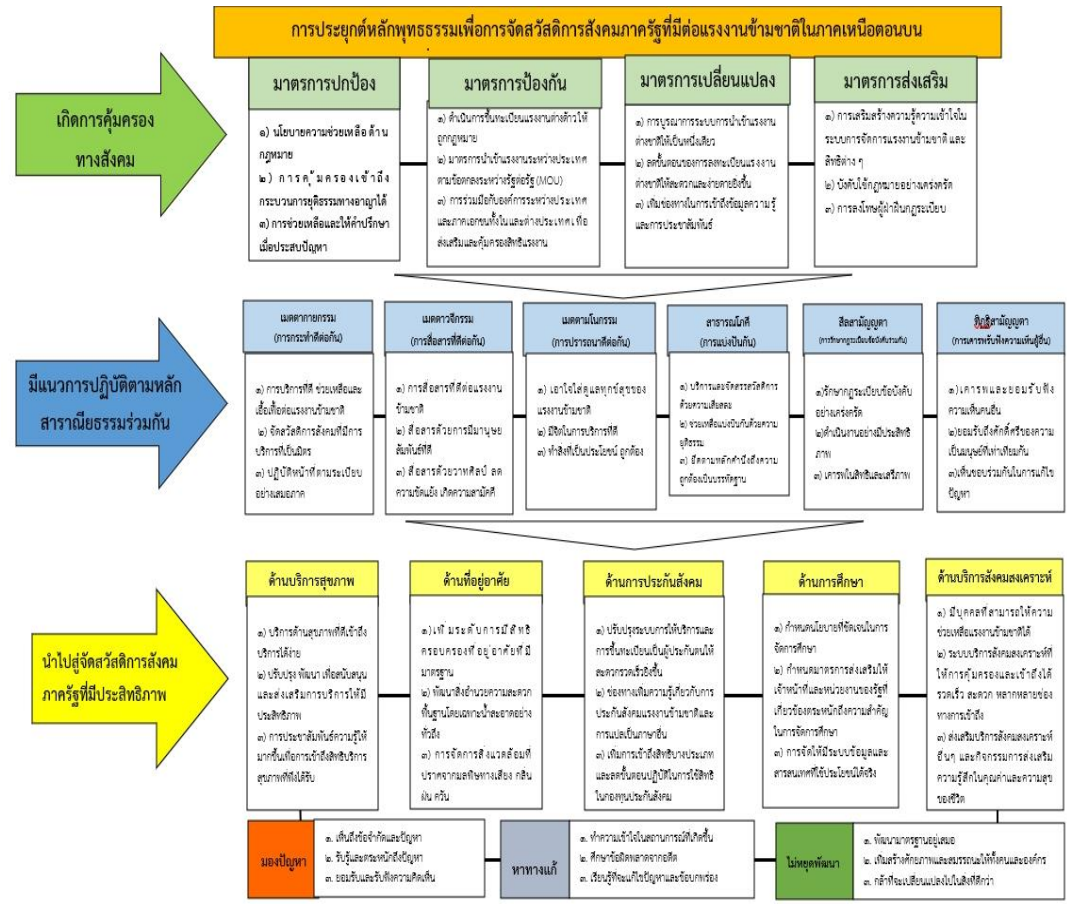
องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน” เพื่อศึกษาถึงการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน และเสนอรูปแบบในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางการเมือง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ นำเสนอรูปแบบในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน โดยรูปแบบนี้มีชื่อว่า “โมเดล 3-4-5-6” คือ

3 หมายถึง 3 หลักการ คือ 1) เกิดการคุ้มครองทางสังคม 2) มีแนวการปฏิบัติตามหลักสารานิยธรรมร่วมกัน 3) นำไปสู่จัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

4 หมายถึง เกิดการคุ้มครองทางสังคม 4 ด้าน 1) มาตรการปกป้อง 2) มาตรการป้องกัน 3) มาตรการเปลี่ยนแปลง 4) มาตรการส่งเสริม

5 หมายถึง การนำไปสู่จัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพ 5 ด้าน คือ 1) ด้านบริการสุขภาพ 2) ด้านการประกันสังคม 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4) ด้านการศึกษา 5) ด้านบริการสังคมสงเคราะห์

6 หมายถึง มีแนวปฏิบัติตามหลักสารานิยธรรมร่วมกัน 6 ประการ คือ 1) เมตตา (การกระทำดีต่อกัน) 2) เมตตาวจกรรม (การสื่อสารที่ดีต่อกัน) 3) เมตตาโมกกรรม (การปรารถนาดีต่อกัน) 4) สาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) 5) สีสสามัญญตา (การรักษากฎระเบียบข้อบังคับร่วมกัน) 6) ทิฏฐิสามัญญตา (การเคารพรับฟังความเห็นผู้อื่น)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย “โมเดล 3-4-5-6”

สรุป

การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 หลักการใหญ่ ๆ คือ 1) เกิดการคุ้มครองทางสังคม ผ่าน 4 มาตรการ คือ มาตรการปกป้อง มีนโยบายความช่วยเหลือด้านกฎหมาย มาตรการป้องกัน มีการจัดนโยบาย การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกกฎหมาย มาตรการเปลี่ยนแปลง มีการบูรณาการระบบการนำเข้าแรงงานต่างชาติให้เป็นหนึ่งเดียวและ ลดขั้นตอนให้สะดวกและง่ายตายยิ่งขึ้น และมาตรการส่งเสริม ส่งเสริมและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการจัดการแรงงานข้ามชาติ และสิทธิต่าง ๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงได้รับ 2) มีแนวทางปฏิบัติตามหลักสารานิยมธรรมร่วมกัน คือ เมตตาทายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) เมตตาวจิกรรม (การสื่อสารที่ดีต่อกัน) เมตตาเมโนกรรม (การปรารถนาดีต่อกัน) มีสาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) สีลสามัญญตา (การรักษากฎระเบียบข้อบังคับร่วมกัน) รักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ไม่แบ่งแยก และทิวฐิสามัญญตา (การเคารพรับฟัง ความเห็นผู้อื่น) เคารพและยอมรับฟังความเห็น ยอมรับถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ เท่าเทียมกัน และ 3) นำไปสู่การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ คือ การจัด สวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ 5 ประการ คือ ด้านบริการสุขภาพ ด้านที่อยู่ อาศัย ด้านการประกันสังคม ด้านการศึกษา และ ด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้การจัดสวัสดิการ สังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติจะมีประสิทธิภาพได้จะต้องมีความเห็นชอบร่วมกันเป็น หลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระทรวงแรงงานควรกำหนดนโยบายและการจัดการแรงงานข้ามชาติที่ครอบคลุม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ
2. สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมแรงงาน ควรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการ แรงงานข้ามชาติในทุกมิติ และดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติให้ถูกกฎหมายที่เป็น ระบบและชัดเจน
3. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติควรดำเนินการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ กับองค์การระหว่างประเทศและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา แรงงานข้ามชาติอย่างเป็นรูปธรรม
4. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติควรกำหนดมาตรการส่งเสริมให้ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญในการการจัดสวัสดิการสังคม ภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในมิติที่ครอบคลุม
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการคุ้มครองทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ
3. ควรศึกษาถึงหลักพุทธธรรมอื่น ๆ ที่อาจเชื่อมโยงหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ
4. ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ. (2551). การจ้างแรงงานข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 กับการจัดทำบัญชีรายชื่ออาชีพสำหรับคนต่างชาติ. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กันยปริณ ทองสามสี และคณะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามสิทธิกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 70-87.
- เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และพัชรีพร เทพนำชัย. (2561). แรงงานข้ามชาติในฐานะพลเมืองทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคของการเข้าถึงสวัสดิการสังคมในพื้นที่แม่สอด. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(1), 97-117.
- คนารักษ์ เจริญศิริ. (2548). ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานของแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จอมขวัญ ขวัญยืน. (2559). การศึกษาการจัดสวัสดิการแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชยา เจียวกิก และคณะ. (2558). คนโลกมีดี: การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6(26 มิถุนายน 2558), 462-479.
- ณฐา แยมสรवल. (2559). การประยุกต์หลักสสารณียธรรมเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาล โรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสาร มจรพุทธปัญญาปริทรรศน์, 1(1), 51-58.
- ธรรมนุญ มุณีเกิด และคณะ. (2563). การใช้หลักสสารณียธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วน ตำบลเสาชอง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(2), 18-34.
- บารมี หงส์วณิชย์กุล. (2560). สันติวัฒนธรรมเชิงพุทธของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ (รัฐฉาน) ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(2), 248-262.

- วันสนันท์ ปันคำ. (2558). การละเมิดสิทธิแรงงานของแรงงานต่างด้าว ในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยรัฐรัมย์ ธรรมบุษดี. (2555). เศรษฐกิจการเมืองว่าด้วยสวัสดิการสำหรับแรงงานข้ามชาติ : กรณีศึกษาแรงงานพม่าในจังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สัตโยภาส. (2559). แรงงานต่างด้าวกับความมั่นคงทางสังคม. วารสารบัณฑิตวิจัย, 7(1), 193-207.
- สมเกียรติ สำลีพันธ์ และคณะ. (2559). แนวทางการประยุกต์หลักสราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งระหว่างการทำเรือแห่งประเทศไทยกับพนักงาน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 5(พิเศษ), 443-456.
- Hall & Andy. (2011). Thailand Migration Report 2011. Bangkok: International Organization for Migration, Thailand Office.